

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΟΣ της Δ΄ έκδ. της ΕΡΜΗΝΕΙΑΣ του ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΑ

Ο «νέος ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ» των Ν. 4616 και 4637/2019 που τόσο διατυπαιίστηκε σαν «προοδευτικός» κ.λπ. από τις δύο διαδοχικές Κυβερνήσεις, δεν έμελλε να έχει «αρτιμελή» μακροημέρευση. Στα τέλη του περασμένου έτους (2021) ήλθαν στη δημοσιότητα οι Ν. 4855/2021 και 4871/2021 που και πάλι επιχείρησαν παρεμβάσεις σε 99 άρθρα του ΠΚ, δηλ. σε περίπου το ένα τέταρτο του Κώδικα.

Οι εν λόγω εκτεταμένες τροποποιήσεις κατέστησαν αναγκαία την έκδοση του παρόντος Συμπληρώματος, ώστε ο μελετητής να είναι ενήμερος περί του ισχύοντος νομοθετικού καθεστώτος, καθώς και του τρόπου ερμηνείας και εφαρμογής του ουσιαστικού Ποινικού Δικαίου.

Καταβλήθηκε προσπάθεια μιας συστηματικής προσέγγισης στη νέα νομοθεσία και την αρμονική της προσαρμογή προς τα λοιπά ισχύοντα στο χώρο του Ποινικού Κώδικα. Ιδιαίτερη προσπάθεια καταβλήθηκε στη διατύπωση προτάσεων διαχρονικού δικαίου, πάντα με βάση τον κανόνα του άρθρ. 2 ΠΚ περί εφαρμογής του επιεικέστερου εκάστοτε για τον κατηγορούμενο ποινικού κανόνα.

Κλείνοντας τον παρόντα Πρόλογο, επιθυμούμε να εκφράσουμε τις ευχαριστές μας στον εκδότη μας κ. Πάνο Σάκκουλα και τους άξιους συνεργάτες του που έκαναν πραγματοποιήσιμη την έκδοση του παρόντος Συμπληρώματος.

Χολαργός Ιανουάριος 2022
Μιχαήλ Πολ. Μαργαρίτης
Άντα Μαργαρίτη

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Γενικά. Από την έκδοση του Σχολιασμένου μας Ποινικού Κώδικα (έτος 2020) μέχρι τώρα δεν στέγνωσε ακόμη το μελάνι του Εθνικού τυπογραφείου στα ΦΕΚ που έφεραν σε ισχύ τους Ν. 4616 και 4637/2019 και ήλθε στη δημοσιότητα ο Ν. 4855/2021 που και πάλι επιχειρεί παρεμβάσεις σε 99 άρθρα του ΠΚ, δηλ. σε περίπου το ένα τέταρτο του ΠΚ. Και σαν να μην έφταναν αυτά, με το Ν. 4871/2021 εισήχθησαν και νέες τροποποιήσεις. Τούτο δημιουργεί την ανάγκη επικαιροποίησης του προαναφερόμενου Σχολιασμένου Ποινικού μας Κώδικα, επισημαίνοντας τις διαφορές, με τις αναγκαίες παρατηρήσεις διαχρονικού δικαίου, με βάση τα άρθρ. 2 του ΠΚ. Πάντως, υπενθυμίζουμε τη ρήση του Ρωμαίου “*corruptissima republica plurimae leges*” δηλ. πλειάδα νόμων, λίαν διεφθαρμένη δημοκρατία (βλ. Tacitus: *Annales*, Libro III, 27). Και για να τελειώνουμε, υπενθυμίζουμε και τη φράση του Αλμπέρ Καμύ «Ο Κινέζος Αυτοκράτορας, όταν είναι στα τελευταία του, εκδίδει πολλούς νόμους».

2. Ειδικά ο Ν. 4855/2021. Δεν είναι στην αρμοδιότητα των συντακτών ενός σχολιασμένου ΠΚ να εκφέρει δικαιοπολιτικές κρίσεις, αλλά αρκούν οι μόλις διατυπωθείσες παρατηρήσεις μας.

3. Διαχρονικό δίκαιο. Στο άρθρ. 203 του εν λόγω νόμου ορίζεται ότι ισχύς του αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην ΕτΚ (12.11.2021), εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επιμέρους διατάξεις του. Εν όψει όμως και των άρθρ. 1 και 2 του ΠΚ, πρέπει εκάστοτε να εφαρμόζεται ο επεικέστερος για το συγκεκριμένο κατηγορούμενο νόμος (βλ. αναλυτ. άρθρ. 1 και 2 στο κύριο έργο μας).

4. Κατά την Αιτιολογική Έκθεση του Ν. 4855/2021, με το προτεινόμενο σχέδιο νόμου τροποποιούνται οι διατάξεις του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας με γνώμονα το πόρισμα που υποβλήθηκε στο Υπουργείο Δικαιοσύνης από τη Νομοπαρασκευαστική Επιτροπή που συστήθηκε τον Μάρτιο του 2020 για την παρακολούθηση της εφαρμογής του νέου Ποινικού Κώδικα και του νέου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, μετά την έναρξη ισχύος τους την 1η.7.2019. Το προτεινόμενο σχέδιο νόμου περιλαμβάνει τροποποιήσεις, βελτιώσεις, εξορθολογισμό των προβλεπόμενων ποινών, επαναφορά σημαντικών διατάξεων, οι οποίες είτε είχαν καταργηθεί, είτε εί-

Εισαγωγή

χαν υποβαθμιστεί σε πλημμελήματα, επισύροντας χαμηλότερες ποινές και προκαλώντας το κοινό περί δικαίου αίσθημα. Επιπλέον, εισάγει διατάξεις με στόχο να αντιμετωπισθούν οι δυσλειτουργίες που παρατηρήθηκαν κατά την προηγούμενη διετία εφαρμογής των νέων κωδίκων και να αποκαταστήσουν την ασφάλεια δικαίου.

Το νομοθετικό κενό που δημιούργησε η κατάργηση ή η υποβάθμιση μείζονος ποινικής απαξίας αδικημάτων, μετά την ισχύ των νέων κωδίκων, που αποτελούν εγγύηση για το κράτος δικαίου, αλλά και η αυξανόμενη εγκληματικότητα απαιτούν τη διαρκή επανεξέταση και προσαρμογή των υφιστάμενων προβλέψεων τόσο στον Ποινικό Κώδικα όσο και στον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας όπου συμπληρώθηκαν νομοθετικές παραλείψεις ή αστοχίες που η δικαστηριακή πρακτική έχει αναδείξει, με γνώμονα την προάσπιση των δικονομικών δικαιωμάτων των διαδίκων, την επιτάχυνση και την ποιοτική αναβάθμιση της ποινικής δίκης. 3. Ποιους φορείς ή πληθυσμιακές ομάδες αφορά; Οι ρυθμίσεις του πρώτου Μέρους του προτεινόμενου σχεδίου νόμου αφορούν σε οποιοδήποτε φυσικό πρόσωπο (Έλληνα ή αλλοδαπό) τελεί στην Ελλάδα οποιαδήποτε πράξη που περιγράφεται στην αξιολογούμενη ρύθμιση. Οι ρυθμίσεις του δεύτερου Μέρους αφορούν στους διαδίκους, δικηγόρους, δικαστικούς λειτουργούς, δικαστικούς επιμελητές και στα άτομα που εμπλέκονται στην απονομή της δικαιοσύνης.

Επιδιώκεται η αναθεώρηση διατάξεων του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας με σκοπό να ενισχυθούν η ασφάλεια και η προστασία του κοινωνικού συνόλου από την ολοένα αυξανόμενη εγκληματικότητα αλλά και από το νομοθετικό κενό που προκάλεσε η κατάργηση ή η υποβάθμιση μείζονος ποινικής απαξίας παραδοσιακών αδικημάτων μετά την ισχύ των νέων κωδίκων, που αποτελούν τον βασικό άξονα του ποινικού μας πολιτισμού. Επιπλέον, το νομικό μας οπλοστάσιο θωρακίζεται ακόμα περισσότερο απέναντι στις εγκληματικές συμπεριφορές και εναρμονίζεται με ευρωπαϊκές συμβάσεις που ρυθμίζουν τα δικαιώματα προστασίας και αξιολόγησης των ανηλίκων και ενηλίκων θυμάτων.

Άρθρο 8

Εγκλήματα στην αλλοδαπή που τιμωρούνται πάντοτε κατά τους ελληνικούς νόμους

Οι ελληνικοί ποινικοί νόμοι εφαρμόζονται σε ημεδαπούς και αλλοδαπούς, ανεξάρτητα από τους νόμους του τόπου τέλεσης, για τις εξής πράξεις που τελέστηκαν στην αλλοδαπή: α) εσχάτη προδοσία ή προσβολές της διεθνούς υπόστασης της χώρας σε βάρος του ελληνικού κράτους, β) εγκλήματα που αφορούν τη στρατιωτική υπηρεσία και την υποχρέωση στράτευσης στην Ελλάδα, γ) αξιόποινη πράξη που τέλεσαν ως υπάλληλοι του ελληνικού κράτους, ή οργάνου ή οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης που έχει την έδρα του στην Ελλάδα, δ) πράξη που στρέφεται εναντίον υπαλλήλου του ελληνικού κράτους ή Έλληνα υπαλλήλου οργάνου ή οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή απευθύνεται προς αυτούς, εφόσον τελείται κατά την άσκηση της υπηρεσίας τους ή σε σχέση με την άσκηση των καθηκόντων τους, ε) ψευδή κατάθεση σε διαδικασία που εκκρεμεί στις ελληνικές αρχές, στ) τρομοκρατικές πράξεις, ζ) πειρατεία, η) εγκλήματα σχετικά με το νόμισμα, θ) παράνομη εμπορία ναρκωτικών, ι) εμπορία ανθρώπων, ια) κάθε άλλο έγκλημα, για το οποίο ειδικές διατάξεις ή διεθνείς συμβάσεις υπογραμμένες και επικυρωμένες από το ελληνικό κράτος προβλέπουν την εφαρμογή των ελληνικών ποινικών νόμων.

1. Το παρόν άρθρ. 8 τροποποιήθηκε με το άρθρ. 1 του Ν. 4855/2021. Άλλαξε μόνο μια λέξη: αντί της λ. «ψευδορκία» τέθηκαν οι λ. «ψευδή κατάθεση», ώστε να εναρμονιστεί προς τη νομοθετική μεταρρύθμιση του Ν. 4619/2019 (βλ. άρθρ. 224, 224 του κύριου έργου μας). Κατά την ΑιτΕκθ, με την τροποποίηση αυτή διορθώνεται η παραδρομή ως προς το αναφερόμενο στη συγκεκριμένη διάταξη έγκλημα της ψευδορκίας, το οποίο από την εισαγωγή του νέου Ποινικού Κώδικα έχει τροποποιηθεί σε ψευδή κατάθεση (άρθρο 224).

Άρθρο 43

Απόσφορη απόπειρα

1. Όποιος επιχειρήσει να εκτελέσει έγκλημα με μέσο ή κατά αντικείμενου τέτοιας φύσης ώστε να αποβαίνει απολύτως αδύνατη η τέλεση

Γενικό Μέρος

του εγκλήματος αυτού τιμωρείται με την ποινή του άρθρου 83 μειωμένη στο μισό.

2. Όποιος επιχείρησε τέτοια απρόσφορη απόπειρα από ευθεία παραμένει ατιμώρητος.

Συγγραφές, μελέτες κ.λπ.: Βαθιώτης, Συνιστά εξ ευθείας απρόσφορη απόπειρα απάτης η πώληση ενός «ψευτο-iphone» σε πολύ χαμηλή τιμή; ΠοινΔ 2017.225-Γονατάς, Πρέπει να τιμωρείται η απρόσφορη απόπειρα; ΠΧ ΛΗ 673. Κωστάρας, Η απρόσφορη απόπειρα (1997). Μπουρμάς, Η προβληματική της απόπειρας στα εγκλήματα παράλειψης (2008). Μυλωνόπουλος, Απρόσφορη απόπειρα κ.λπ., ΠΛογ 2007.1189. Παπαγεωργίου-Γονατάς, Πρέπει να τιμωρείται η απρόσφορη απόπειρα; ΠΧ ΛΗ 673.

1. Α. Γενικά. Το παρόν άρθρ. 43 περί απρόσφορης απόπειρας υπήρχε παγίως στον ΠΚ από του έτους 1951, μέχρι το Ν. 4619/2019 που καταργήθηκε, φρονούμε χωρίς αποχρώντα λόγο. Ο νέος Ν. 4855/2021, με το άρθρ. 2 αυτού εισήγαγε και πάλι την παλιά διάταξη, νοηματικά όμοια, προφανώς μετά από τις έντονες αντιδράσεις Καθηγητών του Ποινικού Δικαίου. **Μεταβατικό δίκαιο.** Η παρούσα νέα διάταξη εφαρμόζεται για όσες πράξεις τελούνται μετά την 12.11.2021, αφής η έναρξη ισχύος του Ν. 4855/2021 (βλ. άρθρ. 1 αναλυτ. στο κύριο έργο μας).

2. Κατά την ΑιτΕκθ του Ν. 4855/2021 η κατάργηση του αξιόποινου της απρόσφορης απόπειρας προκάλεσε σοβαρό κενό τιμώρησης, που επισημάνθηκε στη θεωρία. Η ρύθμιση του Ν. 4842/2019 θεώρησε ότι όλες οι περιπτώσεις απρόσφορης απόπειρας συνιστούν απλώς φρονηματικό άδικο, ενώ υπάρχουν πολλές που διαταράσσουν σοβαρά την έννομη τάξη, όπως ο κυνηγός που αποπειράται να φονεύσει συγχωριανό του, αλλά λησμονεί να βάλει φυσίγγια στο όπλο του, υπό την ισχύουσα ρύθμιση δεν μπορεί όμως να τιμωρηθεί για απρόσφορη απόπειρα ανθρωποκτονίας με πρόθεση. Ομοίως, ο ληστής, που με την απειλή σωματικής βίας σε βάρος ηλικιωμένης κυρίας ερευνά το πορτοφόλι της και διαπιστώνοντας ότι είναι άδειο την εγκαταλείπει, σήμερα δεν μπορεί να τιμωρηθεί για απρόσφορη απόπειρα ληστείας, παρά μόνο για το ασήμαντο πλημμέλημα της απειλής (φυλάκιση από δέκα μέρες έως ένα έτος). Οι ανωτέρω πράξεις υπό την ισχύουσα ρύθμιση θα ήταν απλά πλημμελήματα (όπως διατάραξη οικιακής ειρήνης, απειλή).

3. Η διαφορά της πρόσφορης από την απρόσφορη απόπειρα έγκειται στο ότι στην πρώτη η παράσταση των γεγονότων «εν νω του δράστη» ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, ενώ τούτο δεν συμβαίνει στην απρόσφορη απόπειρα (σχετ. Χωραφάς σ. 323). Απρόσφορη είναι λοιπόν αυτή,

όταν επιχειρείται η πράξη με μέσα ή κατά αντικείμενου τέτοιας φύσης που να αποβαίνει αδύνατη η τέλεσή της. Διακρίνεται σε “απολύτως” και “σχετικώς” απρόσφορη. Ο ΠΚ ακολούθησε μέση οδό μεταξύ της υποκειμενικής και αντικειμενικής θεωρίας, θεωρώντας αφενός το δράστη επικίνδυνο λόγω της εκδηλωθείσας πρόθεσής του, αφετέρου διαφορίζοντας τη μεταχείρισή του ανάλογα με τη φύση της απροσφορότητας (ΑιτΕκθ 1933 σ. 29-31. σχετ. ΣυμβΕφΘεσ 1328/05 ΠΧ ΝΖ 745).

4. Κατά φαντασία ή νομιζόμενο έγκλημα και απόπειρα. Είναι εντελώς ατιμώρητο το εν λόγω “έγκλημα”, διότι μόνο ο νόμος και όχι η φαντασία θεμελιώνει αξιόποينو (άρθρ. 27 αρ. 14).

5. Β. Σχετικώς απρόσφορη απόπειρα. Τέτοια είναι όταν: **α)** το μέσο που χρησιμοποιήθηκε ή η ενέργεια που έγινε, είναι μεν καθ’ εαυτά πρόσφορα για την πραγμάτωση της αντικειμενικής υπόστασης του εγκλήματος, αλλά στη συγκεκριμένη περίπτ. δεν είναι ικανά να επιφέρουν το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα, είτε λόγω αδεξιότητας της ενέργειας, είτε λόγω απολύτως τυχαίων περιστάσεων και **β)** το αντικείμενο κατά του οποίου κατευθυνόταν η ενέργεια του δράστη ήταν μεν επιδεκτικό τέλεσης του εγκλήματος, αλλά από τυχαία περιστατικά δεν βρισκόταν στον τόπο, όπου ο δράστης νόμιζε ότι θα το προσέβαλε αποτελεσματικά (ΑΠ 1258/83 ΠΧ ΛΔ 185). Η σχετικώς απρόσφορη απόπειρα **τιμωρείται** κατ’ άρθρ. 42, δηλ. με την ποινή της πρόσφορης απόπειρας (Μπουρόπουλος Α σ. 121. Μανωλεδάκης, σ. 357. ΑΠ 1258/83 ΠΧ ΛΔ 185).

6. Είναι *σχετικώς απρόσφορη* η απόπειρα: εκβίασης, όταν ο ιδιοκτήτης του καταστήματος αντελήφθη την πράξη και διέφυγε συναποκομίσας τα χρήματα (ΑΠ 1258/83 ΠΧ ΛΔ 185)· κλοπής σε διαμέρισμα που δεν υπήρχαν αντικείμενα προς αφαίρεση (ΤρΕφΚακΘεσ 608/97 ΠοινΔικ 1998.17)· είσπραξης ανύπαρκτης ταχυδρομικής επιταγής, αφού ήταν βέβαιο ότι θα γινόταν επαλήθευση (ΕφΠειρ 73/96 ΠΧ ΜΣΤ 1138)· κλοπής λόγω αδεξιότητας του διαρρήκτη στη χρήση αντικλειδών και εργαλείων ή λόγω ένθεσης του χεριού του κλέπτη σε άδεια τσέπη. θανάτωσης με παροχή μικρής δόσης δηλητηρίου που δεν μπορεί να επιφέρει θάνατο (σχετ. Μπουρόπουλος Α σ. 123)· ανθρωποκτονίας με πυροβολισμό προς κλειστή πόρτα υπολαμβάνοντας ότι το υποψήφιο θύμα ήταν πίσω από αυτήν (ΑΠ 818/86 ΠΧ ΛΣΤ 757· ΣυμβΠληΗρ 178/83 ΠΧ ΛΔ 321) ή κατά κλίνης όπου συνήθως κοιμόταν αυτό (Μπουρόπουλος ό. ανωτ.) ή με ρίψη χειροβομβίδας σε δωμάτιο από όπου είχαν ήδη απομακρυνθεί τα υποψήφια θύματα (ΣυμβΠλημΔρ 148/60 ΠΧ ΙΧ 38). Αν όμως το υποψήφιο θύμα κατ’ εκείνο το χρόνο είχε αποβιώσει ή μετοι-

Γενικό Μέρος

κρίσει, πρόκειται για απολύτως απρόσφορη απόπειρα κ.λπ. (Μπουρόπουλος ό. ανωτ.). Για την κατάθεση από το μάρτυρα αληθινών που αυτός τα θεωρεί ψευδή, βλ. άρθρ. 224 αρ. 32.

7. Ενώ κρίθηκε *πρόσφορη* η απόπειρα εκβίασης από οπλοφόρο που αξίωσε την παροχή δανείου από Τράπεζα με την απειλή με όπλα του προϊσταμένου του Τμήματος αυτής και την πρόσθετη απειλή ανατίναξης της οικίας του από συνεργό του (ΑΠ 2187/02 ΠΧ ΝΓ 787) ή η απόπειρα ληστείας από τον χρησιμοποιήσαντα βία, αλλά μη αφαιρέσαντα χρήματα, διότι τυχαίως δεν υπήρχαν μέσα στο κτίριο (ΑΠ 427/78 ΠΧ ΚΗ 586).

8. Γ. Απολύτως απρόσφορη απόπειρα υπάρχει, όταν η πράξη από τη φύση της είναι εντελώς ανίκανη να οδηγήσει στην προσβολή συγκεκριμένου έννομου αγαθού στην εμπειρική του ατομικότητα (Μανωλεδάκης, σ. 345). Στην περίπτ. αυτή η απροσφορότητα της απόπειρας είναι προφανής για τον οποιοδήποτε κανονικώς σκεπτόμενο άνθρωπο (ΑΠ 1461/09 ΠΧ Ξ 401). Τουτό, είτε λόγω του *χρησιμοποιούμενου μέσου*, λ.χ. απόπειρα δηλητηρίασης με αβλαβή ουσία που από πρόνοια ο φαρμακοποιός προμήθευσε στο δράστη, αντί του ζητηθέντος δηλητηρίου, είτε *λόγω του αντικειμένου*, λ.χ. πυροβολισμός κατά νεκρού που ο δράστης θεωρεί ζώντα (σχετ. Μπουρόπουλος Α σ. 122· ΣυμβΕφΘεσ 1328/05 ΠΧ ΝΖ 745) ή απόπειρα υφαρπαγής ψευδούς βεβαίωσης εγγράφου που δεν βρέθηκε όμως στα δημόσια αρχεία (ΑΠ 5/84 ΠΧ ΛΔ 690). Για το *νομιζόμενο έγκλημα*, βλ. άρθρ. 27 αρ. 14.

9. Ενώ, αν η απόλυτη αδυναμία τέλεσης οφείλεται σε άλλο λόγο, πλην της φύσης του μέσου ή του αντικειμένου, λ.χ. όταν η προς πώληση ουσία δεν είναι ναρκωτική, αλλά αβλαβής λευκή σκόνη, η πράξη δεν είναι καθόλου αξιόποινη (ΣυμβΕφΘεσ 1328/05 ό. ανωτ.· ΠεντΕφΘεσ 326/1998 Υπερ 1999.1183· ΤριμΕφΘεσ 623/00 Αρμ 2000.986· ΣυμβΕφλιων 23/02 ΠοινΔ 2002.599· αντιθ. ΣυμβΕφΠατρ 218/93 Υπερ 1994.1086· βλ. όμως ΑΠ 385/98 ΠΧ ΜΗ 991 που θεωρεί, υπό συνθήκες, απόπειρα πώλησης ηρωίνης, ουσίας που ήταν στην πραγματικότητα αλεύρι!!).

10. Κρίθηκε ως απολύτως απρόσφορη η απόπειρα απάτης στο δικαστήριο με έγγραφο στερούμενο αποδεικτικής δύναμης (ΑΠ 714/89 ΠΧ Μ 94). Επίσης ότι η ένορκη βεβαίωση χωρίς κλήτευση του αντιδίκου, δεν είναι ψευδορκία, ούτε ως απρόσφορη απόπειρα, διότι ελλείπει στοιχείο του πραγματικού (ΑΠ 178/91 ΠΧ ΜΑ 871, αμφίβ. ορθότητας, εν όψει του ότι η ψευδορκία είναι έγκλημα διακινδύνευσης, βλ. σχετ. άρθρ. 224). Ακόμη κρίθηκε ότι δεν υπάρχει απόπειρα απάτης, όταν οι παραστάσεις δεν αρκούν, ούτε εν τοις πράγμασι, ούτε κατά την παράσταση του δράστη να προκαλέσουν

την πλάνη σε επιβλαβή περιουσιακή διάθεση (BGHSt 16.1.91 ΠΧ ΜΑ 1063, αμφιβ. ορθότητας).

11. Η απολύτως απρόσφορη απόπειρα, τιμωρείται με την ποινή του άρθρ. 83, μειωμένη στο μισό (ΑΠ 714/89 ΠΧ Μ 94. 1258/83 ΠΧ ΛΔ 185. 576/82 ΠΧ ΛΓ 26), δηλ. με ποινή 2½ έως 7½ ετών, όταν απειλείται ισόβια κάθειρξη, με φυλάκιση από 1 μέχρι 4 έτη, όταν απειλείται κάθειρξη τουλάχιστον 10 ετών και με φυλάκιση από 6 μήνες μέχρι 3 έτη, όταν απειλείται για την πράξη κάθειρξη 5-10 έτη. Σε κάθε άλλη περίπτ. η ποινή μειώνεται ελεύθερα από το δικαστή μέχρι το κατώτερο όριο του είδους της ποινής, όχι όμως στο ήμισυ των κατώτατων ορίων, αφού δεν προβλέπεται φυλάκιση κάτω των 10 ημερών. **Παραμένει δε τελείως ατιμώρητη, όταν επιχειρήθηκε από “ευήθεια”** (§ 2), δηλ. όταν η απροσφορότητα της απόπειρας είναι προφανής για τον οποιονδήποτε κανονικώς σκεπτόμενο άνθρωπο, δηλ. κάθε κάτοχο των μέσων εμπειρικών γνώσεων (Ανδρουλάκης, σ. 148. Κωστάρας, Η απρόσφορη απόπειρα σ. 190), κατ’ άλλη έκφραση όταν ο δράστης έχει μια εντελώς αποκλίνουσα παράσταση για τις αυτονόητες σχέσεις αιτιότητας (Κοτσαλής ΠοινΔ ΓΜ ΙΙ σ. 679). Ως “ατιμώρητος”, νοείται ότι ο κτηρ κηρύσσεται αθώος (ΑΠ 1837/06 ΠΧ ΝΖ 806). Η § 2 εισάγει προσωπικό λόγο απαλλαγής από την ποινή (Χωραφάς ΠοινΔ ΓΜ σ. 425). Βλ. περίπτ. που ο κτηρ που αποπειράθηκε να πωλήσει ψεύτικο κινητό τηλέφωνο iphone αντί 50 ευρώ κηρύχτηκε αθώος λόγω ευήθειας (ΜΠΛΕυρ 150/14 ΠοινΔ 2017.308, βλ. και μελέτη Βαθιώτη εκεί σ. 308).

12. Στην περίπτ. της απολύτως απρόσφορης απόπειρας, ο δικαστής δεν μπορεί να εφαρμόσει αναλογικώς την § 2 του άρθρ. 42 (βλ. άρθρ. 42 αρ. 18) και να επιβάλει πλήρη ποινή (βλ. άρθρ. 1 αρ. 14 επ.). Εφαρμόζει όμως, με βάση την αρχή της “μεγαλύτερης εύνοιας για τον κτηρ”, την § 2 του άρθρ. 43 και κρίνει ατιμώρητη την πράξη, αν αυτή είναι πλημ/μα, για το οποίο ο νόμος απειλεί ποινή φυλάκισης μέχρι 3 μηνών (άρθρ. 1 αρ. 14 επ.· Μανωλεδάκης σ. 358). Αν όμως ο δράστης κριθεί ατιμώρητος, διότι επιχειρήσε την απόπειρα από “ευήθεια”, δεν μπορεί, κατ’ άρθρ. 69 να διαταχθεί μέτρο ασφαλείας κατά του δράστη ως επικίνδυνου για τη δημόσια ασφάλεια, αφού εδώ δεν έχει τελεσθεί αδίκημα (Μανωλεδάκης σ. 359. αντίθ. Μπουρόπουλος σ. 359).

13. Δ. Διαδικαστικά. Ακυρωτικός έλεγχος. Περίπτ. ανεπάρκειας αιτιολογίας, για απόπειρα απάτης στο δικαστήριο που κρίθηκε ως απρόσφορη και “από ευήθεια” (ΑΠ 1292/86 ΠΧ ΛΖ 94). Επίσης, ανεπαρκής η αιτιολογία με την οποία απορρίφθηκε ο αυτοτελής ισχυρισμός περί ευήθειας επί απόπειρας κλοπής από Ι. Ναό (ΑΠ 1461/09 ΠΧ Ξ 401).

Άρθρο 79

Δικαστική επιμέτρηση της ποινής

1. Με την επιμέτρηση της ποινής καθορίζεται η ανάλογη και δίκαιη τιμωρία του εγκλήματος με βάση τη βαρύτητα της πράξης και το βαθμό ενοχής του υπαιτίου γι' αυτή. Το δικαστήριο σταθμίζει τα στοιχεία που λειτουργούν υπέρ και σε βάρος του υπαιτίου και συνεκτιμά τις συνέπειες της ποινής για τον ίδιο και τους οικείους του.

2. Για την εκτίμηση της βαρύτητας της πράξης το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του: α) τη βλάβη που αυτή προξένησε ή τον κίνδυνο που προκάλεσε, β) τη φύση, το είδος και το αντικείμενο της πράξης, καθώς επίσης όλες τις περιστάσεις χρόνου, τόπου, μέσων και τρόπου που συνόδευαν την προπαρασκευή ή την εκτέλεσή της.

3. Για την εκτίμηση του βαθμού ενοχής του υπαιτίου, το δικαστήριο εξετάζει: α) την ένταση του δόλου ή το βαθμό της αμέλειάς του, β) τα αίτια που τον ώθησαν στην εκτέλεση του εγκλήματος, την αφορμή που του δόθηκε και τον σκοπό που επιδίωξε, γ) τον χαρακτήρα του και τον βαθμό της ανάπτυξής του που επηρέασαν την πράξη, δ) τις ατομικές και κοινωνικές περιστάσεις και την προηγούμενη ζωή του στο μέτρο που σχετίζονται με την πράξη, ε) τον βαθμό της δυνατότητας και της ικανότητάς του να πράξει διαφορετικά, στ) τη διαγωγή του κατά τη διάρκεια της πράξης και μετά την πράξη και ιδίως τη μετάνοια που επέδειξε και την προθυμία του να επανορθώσει τις συνέπειες της πράξης του.

4. Στοιχεία που λειτουργούν υπέρ του υπαιτίου θεωρούνται ιδίως: α) το ότι αυτός διαδραμάτισε έναν σαφώς υποδεέστερο ρόλο σε πράξη που τελέστηκε από πολλούς, β) το ότι τέλεσε την πράξη σε δικαιολογημένη συναισθηματική φόρτιση, γ) το ότι έθεσε τον εαυτό του στη διάθεση των αρχών χωρίς σημαντική καθυστέρηση, ενώ μπορούσε να διαφύγει, δ) το ότι διευκόλυνε ουσιωδώς την εξιχνίαση του εγκλήματος.

5. Στοιχεία που λειτουργούν σε βάρος του υπαιτίου θεωρούνται ιδίως: α) η κατ' επάγγελμα τέλεση της πράξης, β) η ιδιαίτερη σκληρότητα, γ) η εκμετάλλευση της εμπιστοσύνης του θύματος, δ) το γεγονός ότι το θύμα δεν μπορούσε να προστατεύσει τον εαυτό του, ε) το ότι ο υπαίτιος διαδραμάτισε ιθύνοντα ρόλο σε πράξη που τελέστηκε με συμμετοχή πολλών.

6. Στοιχεία που έχουν αξιολογηθεί από τον νομοθέτη για τον προσδιορισμό της απειλούμενης ποινής δεν λαμβάνονται από το δικαστήριο επιπροσθέτως υπόψη κατά την επιμέτρησή της.

7. Στην απόφαση αναφέρονται ρητά οι λόγοι που δικαιολογούν την κρίση του δικαστηρίου για την επιμέτρηση της ποινής που επέβαλε.

1. Με το άρθρ. 3 του Ν. 4855/2021, τροποποιήθηκε η παρ. 2 του παρόντος άρθρ. 79: α) η λέξη «του εγκλήματος» αντικαθίσταται με τη λέξη «της πράξης», β) στην περ. α' μετά από τις λέξεις «τη βλάβη που» προστίθεται η λέξη «αυτή» και το άρθρο 79 διαμορφώνεται, όπως τίθεται ανωτ. Κατά την ΑιτΕκθ, η τροποποίηση αυτή με την αναφορά στην «πράξη» επιβάλλεται από λόγους συστηματικής συνέπειας προς την παρ. 1 του άρθρου. Ουδεμία δηλ. νοηματική παρέμβαση επήλθε με το νέο νόμο στο παρόν άρθρο. Κατά τα λοιπά παραπέμπουμε τον μελετητή στα σχόλια του παρόντος άρθρου στο κύριο έργο μας.

Άρθρο 80

Επιμέτρηση και απότιση χρηματικής ποινής

1. Κατά την επιμέτρηση της χρηματικής ποινής, το δικαστήριο ορίζει στην απόφαση τόσο τον αριθμό των ημερήσιων μονάδων όσο και το ύψος τους.

2. Κατά τον προσδιορισμό του αριθμού των ημερήσιων μονάδων, το δικαστήριο λαμβάνει υπόψη του μόνο τη βαρύτητα της πράξης και την ενοχή του υπαιτίου γι' αυτή.

3. Το δικαστήριο καθορίζει το ύψος κάθε ημερήσιας μονάδας με βάση την προσωπική και οικονομική κατάσταση του υπαιτίου, λαμβάνοντας υπόψη ειδικότερα τα καθαρά έσοδα που αποκτά από την εργασία του κατά μέσο όρο κάθε ημέρα, άλλα τυχόν εισοδήματα και εν γένει την περιουσία του, καθώς και τις οικογενειακές του υποχρεώσεις. Άλλες υποχρεώσεις του μπορούν επίσης να συνυπολογισθούν από το δικαστήριο.

4. Αν ο καταδικασθείς αδυνατεί να καταβάλει αμέσως το σύνολο της χρηματικής ποινής ή η καταβολή της θα συνεπαγόταν την αδυναμία καταβολής της αποζημίωσης στο θύμα, το δικαστήριο καθορίζει, και αυτεπαγγέλτως, προθεσμία, όχι μεγαλύτερη από τρία έτη, ώστε μέσα σε αυτήν να καταβάλει σε δόσεις ή εφάπαξ την ποινή του.

5. Αν η αδυναμία καταβολής της χρηματικής ποινής ή των δόσεων αυτής οφείλεται σε ουσιώδη αλλαγή των όρων της προσωπικής και οικονομικής κατάστασης του καταδικασθέντος μετά την επιβολή της ποινής, ο καταδικασθείς μπορεί να ζητήσει από το δικαστήριο που εξέ-